

Granskning av vuxenutbildning inkl. Lärvux Jönköpings kommun

Oktober 2017 – Torbjörn Bengtsson och Revsul Dedic

Innehåll

Innehåll	1
Sammanfattning	2
1. Inledning	4
2. Granskningsresultat	6

Sammanfattning

Deloitte AB har av de förtroendevalda revisorerna i Jönköpings kommun fått uppdraget att genomföra en granskning avseende vuxenutbildning inklusive Lärvox.

Revisionsfråga

Har utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden en tillfredställande styrning och ledning avseende vuxenutbildningen?

Svar på revisionsfråga

Vår sammanfattande bedömning är att utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden kan utveckla sin styrning och ledning avseende vuxenutbildningen.

Iakttagelser

- Jönköpings kostnader för kommunal vuxenutbildning (kr/heltidsstuderande) har minskat med 33 % mellan år 2012-2016.
 - Jönköping har klart färre invånare som deltar i vuxenutbildning på grundnivå än liknande kommuner.
 - Andelen invånare som deltar i vuxenutbildning har ökat i Jönköping under perioden 2012-2016, särskilt på gymnasial nivå och inom SFI.
 - Vuxenutbildningsenhetens nuvarande uppföljnings- och utvärderingssystem är mycket omfattande.
 - Vår uppfattning är att det finns möjligheter för vuxenutbildningsenheten att fortsätta utveckla och stärka sin samverkan med näringslivet.
- Vuxenutbildningsenhetens uppdrag finns ej dokumenterat.
 - Nämnden har inte formulerat några verksamhetsmål för vuxenutbildningen eller SFI.
 - Andelen elever med godkända studieresultat har sedan år 2014 ökat på grundläggande nivå men minskat på gymnasial nivå och inom yrkesutbildningarna.
 - På gymnasial nivå får Jönköpings elever godkända betyg i kärnämnen (engelska, matematik och svenska) i väsentligt lägre utsträckning än i övriga kurser.
 - Andelen elever med godkänt betyg inom SFI i Jönköping har minskat sedan år 2012 och varit lägre än i liknande kommuner och riket sedan år 2014.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden följande:

- Tillse att vuxenutbildningsenhetens uppdrag dokumenteras.
- Fastställa verksamhetsmål med tydliga målvärden för vuxenutbildningen.
- Vidta åtgärder för att öka andelen elever med godkända betyg inom kärnämnen (engelska, matematik och svenska) på gymnasienivå.
- Vidta åtgärder för att öka andelen elever med godkända betyg inom SFI.
- Effektivisera sitt uppföljnings- och utvärderingssystem.
- Undersöka vilka möjligheter som finns för att fortsätta utveckla och stärka samverkan mellan vuxenutbildningsenheten och näringslivet.

Jönköping den 3 oktober 2017

DELOITTE AB

Torbjörn Bengtsson

Certifierad kommunal
revisor

Revsul Dedic

Verksamhetskonsult

1. Inledning

Bakgrund

Deloitte AB har av de förtroendevalda revisorerna i Jönköpings kommun fått uppdraget att genomföra en granskning avseende vuxenutbildning inklusive Lärvox.

Vuxenutbildning består av två skolformer: kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna. Kommunal vuxenutbildning omfattar grundläggande nivå, gymnasienivå samt svenska för invandrare. Särskild utbildning för vuxna är utbildning för personer med utvecklingsstörning eller förvärvad hjärnskada.

All vuxenutbildning i Jönköping, förutom särskild utbildning för vuxna, är upphandlad. Den kommunala vuxenutbildningen i Jönköping leds operativt av vuxenutbildningsenheten. Vuxenutbildningsenhetens centrala uppgift är att säkerställa att all vuxenutbildning sker enligt nationella styrdokument och de lokala riktlinjer som är fastslagna för verksamheten.

Två olika system för vuxenutbildning inom kommunen bestående av två olika skolformer ställer krav på styrning och ledning för att säkerställa likvärdig kvalitet inom all utbildning.

Syfte och avgränsning

Granskningens syfte är att undersöka och bedöma huruvida kommunens vuxenutbildning har en tillfredställande styrning och ledning som möjliggör en ändamålsenlig verksamhet. Granskningen har begränsats till utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden.

Revisionsfråga

Har utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden en tillfredställande styrning och ledning avseende vuxenutbildningen?

Underliggande frågeställningar

- Hur har måluppfyllelsen sett ut inom vuxenutbildningen de senaste åren?
- Hur arbetar nämnden för ökad måluppfyllelse?
- Hur fungerar uppföljnings- och utvärderingsarbetet?
- Vad styr utbudet av vilka kurser som erbjuds inom den kommunala vuxenutbildningen?
- Hur sker arbetet med rekrytering av elever till vuxenutbildningen?
- Hur sker samverkan med Arbetsförmedlingen och näringslivet?

Metod och granskningsinriktning

Granskningen har genomförts genom *dokumentation, statistiska analyser* samt genom intervjuer med följande befattningshavare:

- Utbildnings- och arbetsmarknadschef
- 4 st rektorer, vuxenutbildningsenheten
- Controller, vuxenutbildningsenheten
- Enhetschef InfoComp (utbildningsanordnare)
- Enhetschef MOA Lärcentrum (utbildningsanordnare)
- Enhetschef Lernia (utbildningsanordnare).

Granskningen har delats in i följande fem faser:

- identifiering, kartläggning av verksamheter och processer mm
- intervjuer och genomgång av material (genomförandefasen)
- utvärdera processer och eventuella förbättringsområden
- faktakontrollera rapporter, iakttagelser och slutsatser
- avrapportering till revisorerna.

Kvalitetssäkring

Kvalitetssäkring har skett genom Deloittes interna kvalitetssäkringssystem. Rapporten har även kvalitetssäkrats av de intervjuade personerna.

2. Granskningsresultat

Utifrån genomförda intervjuer och granskat material har en övergripande beskrivning vuxenutbildningen i kommunen gjorts nedan. De iakttagelser som framkommit till följd av intervjuer och dokumentstudier redogörs under den rubrik som ansetts mest lämplig.

Hur har målluppfyllelsen sett ut inom vuxenutbildningen de senaste åren?

Regeringen har genom prop. 2000/01:72 fastställt följande övergripande mål för landets vuxenutbildning:

"Alla vuxna ska ges möjlighet att utvidga sina kunskaper och utveckla sin kompetens i syfte att främja personlig utveckling, demokrati, jämställdhet, ekonomisk tillväxt och sysselsättning samt en rättvis fördelning."

För att uppnå detta mål har regeringen i prop. 2000/01:72 även fastställt ett antal strategier, däribland att:

- Pedagogik och arbetsformer utvecklas för att motsvara individernas föränderliga och ökande behov av lärande i ett kunskapsbaserat samhälle
- Individens lärande och kunskapsökande stöds genom rådgivning och vägledning
- Ändamålsenliga lärmiljöer samt undervisning, handledning och nätbaserad utbildning tillhandahålls i en omfattning som så långt som möjligt svarar mot alla vuxnas varierande behov av och förutsättningar för lärande

- Samhället, arbetsgivarna och de enskilda ansvarar gemensamt för att olika individers och olika gruppers behov av såväl allmän som specialinriktad utbildning tillgodoses.

Enligt skollagens 20 kap 2 § ska vuxna genom vuxenutbildning ges möjlighet att utveckla sina kunskaper för att stärka sin ställning i arbetslivet samt främja sin personliga utveckling. Utgångspunkten i vuxenutbildningen ska vara den enskildes behov och förutsättningar.

Vuxenutbildning tillhandahålls på tre olika nivåer – grundläggande nivå, gymnasienivå samt som svenska för invandrare (SFI). Det åligger varje kommun att erbjuda vuxenutbildning på respektive nivå för de vuxna som är berättigade till sådan utbildning enligt skollagens kriterier.

Grundläggande nivå syftar till att ge vuxna sådana kunskaper som behövs för att delta i samhälls- och arbetslivet, samt möjliggöra fortsatta studier. Ansökan om studier på grundläggande nivå ska ges in till den sökandes hemkommun. Om en ansökan avser utbildning som anordnas av annan huvudman ska hemkommunen vidarebefordra ansökan. Den huvudman som anordnar utbildningen beslutar om den sökande ska tas emot. Den andre huvudmannen får ta emot den sökande även om hemkommunen bedömt att den sökande ej är berättigad till deltagande i utbildningen.

Gymnasial nivå syftar till att ge vuxna kunskaper på en nivå som motsvarar den utbildning som gymnasieskolan ska ge. Kommunerna ska enligt skollagens 20 kap 16 § sträva efter att erbjuda utbildning som svarar mot efterfrågan och behov. Den huvudman som anordnar utbildningen beslutar om en sökande ska tas emot. En sökande från en annan kommun ska tas emot om den sökande är behörig och hemkommunen åtagit sig att svara för den sökandes utbildningskostnader.

SFI syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket. I huvudsak gäller att hemkommunen ansvarar för att behöriga erbjuds utbildning. Huvudmannen beslutar om en sökande ska tas emot till utbildningen.

Vuxenutbildningsenheten i Jönköpings kommuns uppdrag syftar till att tillhandahålla efterfrågestyrd utbildning. I samband med intervjuerna framhölls att enhetens uppdrag inte innefattar att tillföra kompetens till arbetsmarknaden utifrån marknadens behov, utan att individens efterfrågan styr utbildningen. Det framkom även att enhetens uppdrag ej finns dokumenterat.

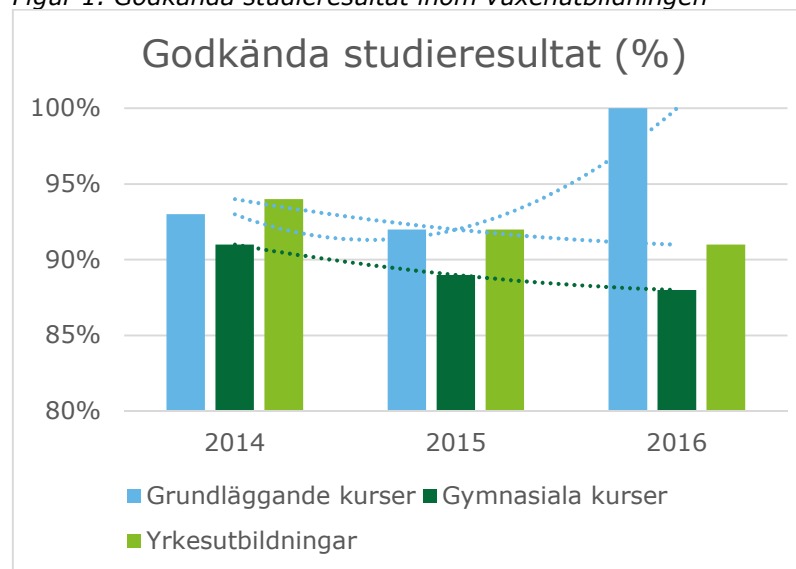
Fullmäktige har i sin VIP 2017-2019 antagit en särskild resultatindikator avseende godkända studieresultat inom vuxenutbildningen. Resultaten avser studier på grundläggande och gymnasial nivå samt yrkesutbildningar och ska följas upp av utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden.

År 2016 hade 100 % av eleverna i grundläggande kurser godkända studieresultat, vilket är en ökning gentemot 2015 års 92 %. Godkända studieresultat inom gymnasiala kurser minskade från 89 % år 2015 till 88 % år 2016.

Även yrkesutbildningarnas studieresultat sjönk mellan år 2015 och 2016, från 92 % till 91 %. Andelen elever med godkänt betyg varierar kraftigt mellan de olika utbildningsanordnarna.

Figur 1 nedan redogör för resultatuppfyllelsen för år 2014-2016.

Figur 1. Godkända studieresultat inom vuxenutbildningen

Källa: Jönköpings kommun ÅR 2016

På grundläggande nivå har Jönköpings kommun en högre andel elever med godkänt i matematik än liknande kommuner och riket. Färre elever i Jönköping fick godkänt i engelska år 2015 jämfört med 2014, medan andelen elever med godkänt i svenska ökade mellan åren.

Tabell 1. Andel elever grundnivå med lägst betyg E (%)

	Engelska		Matematik		Svenska	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Jönköping	87	79	100	100	80	93
Likn. kommuner	84	89	80	90	94	94
Riket	85	85	88	88	91	91

Källa: Kolada

På gymnasial nivå har Jönköping en lägre andel elever med godkänt betyg än både liknande kommuner och riket i engelska, matematik och svenska. Jönköpings andel elever med godkända betyg i engelska och matematik har dock ökat mellan år 2014-2015.

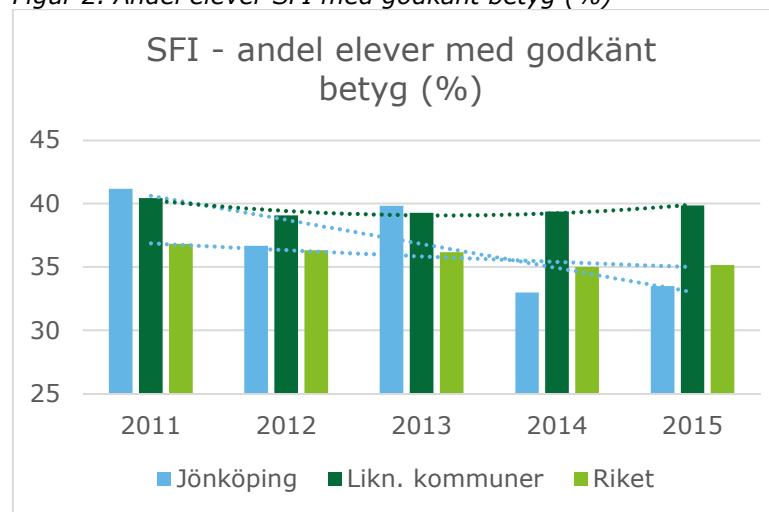
Tabell 2. Andel elever gymnasienivå med lägst betyg E (%)

	Engelska		Matematik		Svenska	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Jönköping	55	67	48	52	68	61
Likn. kommuner	81	80	66	67	81	79
Riket	81	80	67	67	78	78

Källa: Kolada

Resultaten inom SFI har varierat under perioden 2011-2015. År 2011 fick en större andel elever godkänt i Jönköping än i liknande kommuner och riket. År 2014-2015 fick däremot en lägre andel godkänt i Jönköping än i jämförelsegrupperna. I samband med intervjuerna framhölls att det inte finns några antagningskrav för att få påbörja utbildningen. Utan antagningskrav ökar diskrepansen mellan olika elevers förkunskaper, vilket medför att vissa elever måste tillgodogöra sig en större mängd kunskap än andra under samma tidsperiod. Vidare framkom att ingen av kurserna i Jönköping är tidsbegränsade, vilket dock framhölls vara fallet i flertalet liknande kommuner. Från och med 2018 kommer Jönköpings utbildningsanordnare att införa liknande upplägg med tidsbegränsade kurser.

Figur 2. Andel elever SFI med godkänt betyg (%)

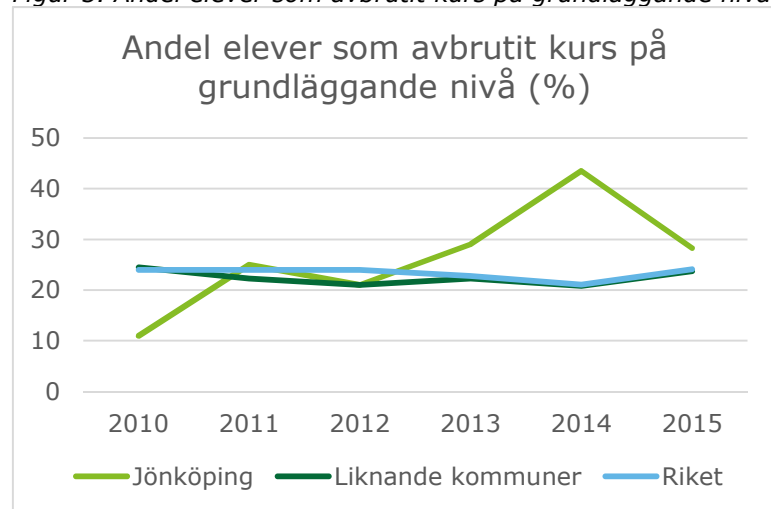

Källa: Kolada

Andelen elever på grundläggande nivå i Jönköping som avbrutit sina studier har ökat markant under perioden 2010-2014 för att sedan minska under 2015. Jönköpings kommun har högre andel avbrutna kurser än såväl liknande kommuner som riket. Skollagens 20 kap 9 § fastställer att en elev som antagits till en vuxenutbildning har rätt att fullfölja kursen. Huvudmannen får dock besluta om att utbildningen ska upphöra i de fall eleven saknar förutsättningar för att tillgodogöra sig utbildningen eller inte gör tillfredställande framsteg.

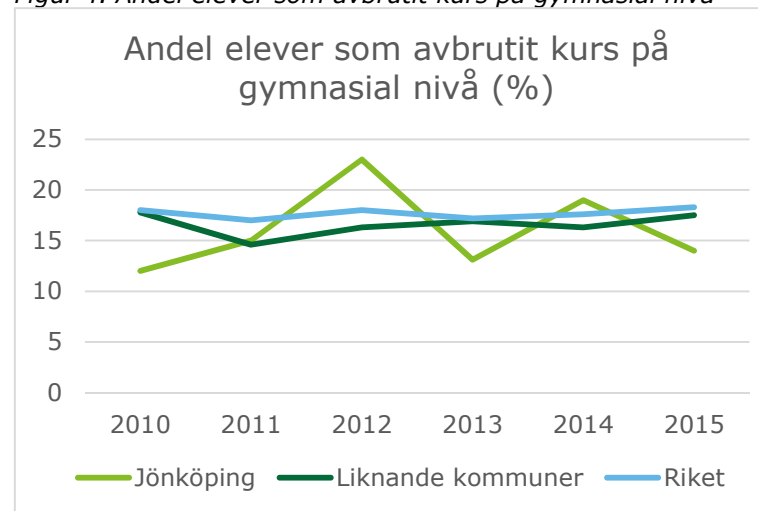
Figur 3-4 nedan illustrerar hur andelen elever som avbrutit kurser (oaktat anledning) på grundläggande och gymnasial nivå förändrats sedan år 2010.

Figur 3. Andel elever som avbrutit kurs på grundläggande nivå

Källa: Vuxenutbildningsenheten

Figur 4. Andel elever som avbrutit kurs på gymnasial nivå

Källa: Vuxenutbildningsenheten

Antalet kurser per elev i Jönköpings vuxenutbildning är lägre än i liknande kommuner och riket, med undantag från år 2014. Jönköpings kurser per elev har minskat sedan år 2012.

Tabell 3. Antal kurser per elev

	2012	2013	2014	2015
Jönköping	3,8	3,3	5,0	3,4
Likn. kommuner	4,4	4,0	3,9	3,7
Riket	4,0	3,8	3,8	3,5

Källa: Kolada

Kostnaden för den kommunala vuxenutbildningen är lägre i Jönköping än i liknande kommuner och riket i stort. Jönköping hade högre kostnader än liknande kommuner och riket under perioden 2012-2014. Liknande kommuners och rikets kostnader har ökat sedan år 2014, medan Jönköpings kostnader minskat sedan år 2012.

Tabell 4. Kostnad Komvux (kr/heltidsstuderande)

	2012	2013	2014	2015	2016
Jönköping	63 278	55 895	49 025	49 006	42 485
Likn. kommuner	43 132	39 397	41 595	44 447	45 387
Riket	52 241	51 570	48 849	53 767	57 237

Källa: Kolada

Bedömning

Vi noterar att vuxenutbildningsenhetens uppdrag ej finns dokumenterat.

Vi noterar även att godkända studieresultat inom vuxenutbildningen och godkända studieresultat inom SFI är fastställda som resultatindikatorer snarare än mål för god ekonomisk hushållning. Detta innebär att indikatorerna inte ingår i beräkningen av kommunens målpåfyllelse. Vuxenutbildningsenhetens verksamheter återspeglas därmed inte heller i den målpåfyllelse som anges i kommunens årsredovisning. Vår uppfattning är att tydliga mål är av stor vikt för nämndens styrning och ledning av verksamheten.

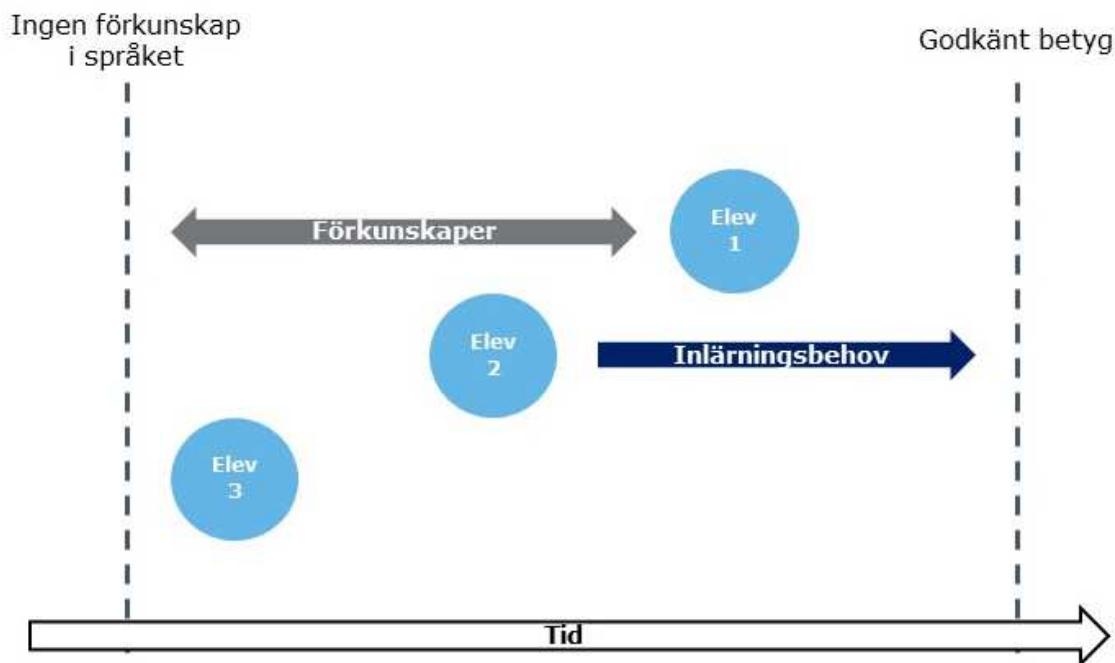
På gymnasienivå föreligger det skillnader mellan den totala andelen elever med godkända studieresultat och andelen elever med godkända betyg inom kärnämnen (engelska, matematik

och svenska). År 2014 hade 91 % av eleverna i alla vuxenutbildningsenhetens genomförda kurser godkända studieresultat, medan endast 57 % av kursdeltagarna i kärnämnen fick godkänt. År 2015 hade totalt 89 % av alla elever godkända studieresultat, medan 60 % fick godkänt i kärnämnen. Vuxenutbildningsenhetens elever presterar därmed väsentligt bättre betyg i kurser utöver engelska, matematik och svenska. Vår bedömning är att detta indikerar behov av ökade pedagogiska insatser i kärnämnen. Vi noterar att vissa av utbildningsanordnarna redan vidtagit åtgärder för att öka målpåfyllelsen inom kärnämnen. Utbildningsanordnarnas bedömning är att åtgärderna medfört förbättrade resultat, särskilt inom svenska och matematik.

Andelen elever med godkända betyg inom SFI har minskat över tiden. Vi noterar att vuxenutbildningsenheten framhåller skillnaden i elevernas förkunskaper och avsaknaden av tidsbegränsning som en orsak till det försämrade resultatet. Vi delar enhetens uppfattning om att goda förkunskaper ökar möjligheten till att uppnå kunskapskraven för godkänt betyg. Däremot är vår uppfattning att det är vuxenutbildningsenhetens uppgift att tillse att så många elever som möjligt uppnår kunskapskraven oavsett personliga förutsättningar. Utbildningsstrukturen bör vara utformad på ett sådant sätt att samtliga elever kan uppnå godkänd nivå, oberoende av tidigare kunskap eller arbete vid sidan av studierna. Av SOU 2013:76 framgår att Skolverket ser brister gällande individanpassning som allvarligt och att huvudmännen förväntas anstränga sig för att vuxenutbildningen ska utgå ifrån elevens behov.

Se figur 5 nedan för en illustration över behovet av anpassning utifrån individens förkunskaper.

Figur 5. Individanpassning utifrån förkunskaper inom språket

Källa: Deloitte

Rekommendationer

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden rekommenderas fastställa verksamhetsmål med tydliga målvärden för vuxenutbildningen.

Utbildnings och arbetsmarknadsnämnden rekommenderas vidta åtgärder för att öka andelen elever med godkända

betyg inom kärnämnen (engelska, matematik och svenska) på gymnasienivå.

Utbildnings och arbetsmarknadsnämnden rekommenderas vidta åtgärder för att öka andelen elever med godkända betyg inom SFI.

Hur arbetar nämnden för ökad måluppfyllelse?

Vuxenutbildningsenheten i Jönköpings kommun har delat upp sina verksamhetsområden mellan fyra rektorer:

- Grundläggande vuxenutbildning & SFI
- Gymnasiala yrkesutbildningar
- Högskoleförberedande utbildningar
- Lärvox (särskild utbildning för vuxna).

Inom vuxenutbildningsenheten finns även (utöver rektorer och chefen för vuxenutbildning) sex studie- och yrkesvägledare, två controllers, en medarbetare på Vägledningscentrum, en administratör och en SFI-samordnare.

Rektorerna för grundläggande, gymnasial och högskoleförberedande utbildning ingår i vuxenutbildningsenhetens ledningsgrupp tillsammans med enhetens controller samt utbildnings- och arbetsmarknadschefen. I samband med intervjuerna framkom att det i stor utsträckning saknas samarbete mellan Lärvox och de övriga tre verksamhetsområdena.

Den pedagogiska verksamheten inom SFI, grundläggande, gymnasial och högskoleförberedande utbildningar bedrivs av totalt 9 utbildningsanordnare som efter upphandling tecknat avtal med kommunen. Därutöver läggs två uppdrag på en kommunal gymnasieskola och ett uppdrag på ett naturbruksgymnasium som ägs av Region Jönköpings län.

Varje utbildningsanordnare har sin egen chef för den pedagogiska verksamheten. Det är upp till respektive

utbildningsanordnarens chef att skapa en inre organisation utifrån det uppdrag denne fått av vuxenutbildningsenheten. Enligt distinktion som gjorts i de upphandlade avtalen med respektive utbildningsanordnare ska anordnarnas enhetschefer dock inte ses som rektorer i skollagens mening.

Under intervjuerna framkom att rektorerna planlägger en del av sin arbetstid till elevernas pedagogiska miljö. Exempelvis uppgav en rektor sig planera in besök hos utbildningsanordnarna två gånger per vecka. Utöver detta har rektorerna tät dialog med enhetschefer, lärare och elever genom telefon- och mailkontakt, samt vid olika typer av sammankomster såsom områdesmöte, arbetsplatsträffar, klassrumsbesök och enskilda elevsamtal/ärenden. Rektorerna genomför även oplanerade besök hos utbildningsanordnarna.

Vuxenutbildningsenheten har som krav på sina utbildningsanordnare att endast legitimerade lärare får bedriva undervisning. Lärarna arbetar utifrån de läroplaner och betygskriterier som fastställts av Skolverket. I syfte att ytterligare säkerställa korrekt hög utbildningskvalitet och korrekt betygsättning använder en majoritet av utbildningsanordnarna anti-plagieringssystemet Urkund.

Lärvox pedagogiska verksamhet genomförs i kommunens egen regi på Bäckadalsgymnasiet. Rektorn för Lärvox är anställd på Bäckadalsgymnasiet och ingår i skolans ledningsgrupp. Vid Lärvox finns en särskild samordnare anställd sedan 10 år tillbaka med uppgift att utveckla verksamheten. Då Lärvox är förlagt till en kommunal gymnasieskola kan lärare vid behov flyttas mellan ordinarie

utbildning och den särskilda utbildningen för vuxna. Under intervjuerna framhölls att denna personalmobilitet medför stora fördelar för elevernas inläring.

Skolinspektionen genomförde under våren 2016 en riktad tillsyn över den särskilda utbildningen för vuxna (Lärvox) i Jönköping och 15 andra kommuner. Tillsynen genomfördes utifrån följande två frågeställningar:

- Har utbildningens omfattning, innehåll och studietakt utformats med utgångspunkt i elevernas specifika behov och förutsättningar?
- Stödjer och stimulerar undervisningen en progression i elevernas lärande utifrån det innehåll som anges i kurs- och ämnesplaner?

Vid den riktade tillsynen framkom inte annat än att Jönköpings kommun uppfyller gällande lagkrav avseende utbildningens utformning med utgångspunkt i de två frågeställningarna.

Bedömning

Vi noterar att vuxenutbildningsenhetens organisatoriska miljö är komplex med hänsyn till att verksamheten till stor del utförs av externt upphandlade leverantörer. Med hänsyn till detta är vår bedömning är att vuxenutbildningsenheten i huvudsak arbetar för ökad målfyllelse på ett tillfredställande sätt.

Hur fungerar uppföljnings- och utvärderingsarbetet?

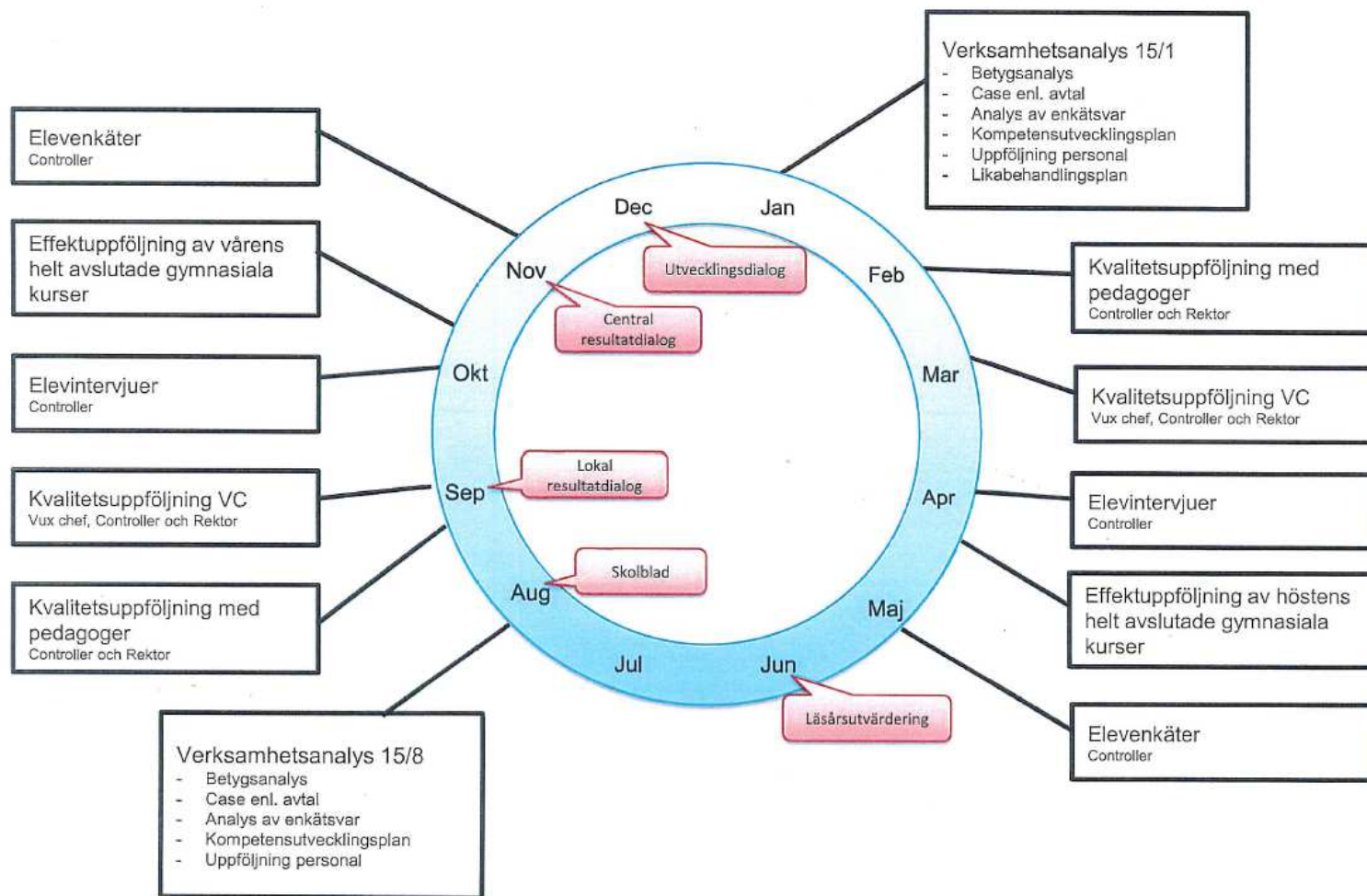
Uppföljnings- och utvärderingsarbetet vid vuxenutbildningsenheten är strukturerat i ett s.k. årshjul. Årshjulet beskriver vilka olika uppföljningar och dialoger som sker under året inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. I årshjulet anges även när dessa uppföljningar och dialoger sker, samt vilken befattning som ansvarar för utförandet.

Exempelvis anger årshjulet att vuxenutbildningsenhetens controller ansvarar för att elevintervjuer genomförs i april och oktober varje år. Rektor och controller ansvarar för att kvalitetsuppföljning genomförs med verksamheternas pedagoger på halvårsbasis i februari och augusti.

Figur 6 nedan illustrerar vuxenutbildningsenhetens årshjul för systematiskt kvalitetsarbete.

Figur 6. Vuxenutbildningsenhetens årshjul

Vuxenutbildningens systematiskt kvalitetsarbete

Källa: Vuxenutbildningsenheten

Vuxenutbildningsenhetens metodik för uppföljningar inom ramen för årshjulet har fastställts i ett särskilt internt dokument ("Kvalitetssäkrad utbildning för en likvärdig och rättssäker utbildning till individen"). Dokumentet beskriver hur uppföljningar ska göras av kvaliteten inom områdena *struktur*, *processer* och *resultat*. Varje område består av ett antal punkter som ska följas upp, där varje punkt har tilldelats ett antal kvalitetsindikatorer. Till varje kvalitetsindikator finns en angiven uppföljningsmetod, en tidsram för uppföljningen samt en ansvarig befattningshavare.

Tabell 5 nedan redogör ett exempel på uppföljning för punkten "Lärarnas kompetens" inom området strukturkvalitet.

Varje utbildningsanordnare genomför en egen årlig analys av sin verksamhet med utgångspunkt i de områden och punkter som fastställts i vuxenutbildningsenhetens uppföljningsrutin. I analysen ingår även en sammanställning av antalet elever som gjort avbrott i studierna samt de bakomliggande orsakerna. Under intervjuerna framkom att det inte finns någon fastställd mall för analysen, utan varje utbildningsanordnare skapar sin egen rapportstruktur. Analysen rapporteras till vuxenutbildningsenheten i januari månad.

Tabell 5. Exempel på uppföljningsrutin: strukturkvalitet avseende lärarnas kompetens

Kvalitetsindikator	Uppföljningsmetod	Tid	Ansvar
All personal hos utbildningsanordnaren ska ha goda kunskaper i gällande styr-dokument.	Dialogmöten & intervjuer.	Löpande. Enhetens info till nya lärare.	Rektor & controller
Eleven ska mötas av kompetent och engagerad personal hos utbildningsanordnaren.	Enkäter & verksamhetsbesök.	Löpande. Enkät: maj & nov. Besök: mars & sept.	Rektor & controller
Behörig lärarpersonal med vuxenpedagogisk kompetens och nödvändiga kvalifikationer.	Enkäter & verksamhetsbesök.	Löpande. Enkät: maj & nov. Besök: mars & sept.	Rektor & controller
Adekvat utbildning enligt Skollagen.	Uppföljning av handlingar.	Löpande.	Rektor
Kontinuerlig kompetensutveckling under uppdragets genomförande.	Uppföljning av handlingar.	Januari.	Rektor

Källa: Vuxenutbildningsenheten.

Efter att en elev avslutat yrkesutbildning, teoretiska gymnasiala studier eller SFI skickar vuxenutbildningsenheten ut särskilda utvärderingsenkäter som eleven ombeds svara anonymt på. Enkäterna går ut i maj och november månad och innehåller frågor om:

- tidigare utbildningsnivå
- mål med studierna
- huruvida målet uppnåtts
- sysselsättning före studierna
- sysselsättning efter studierna
- nöjd/missnöjd med utbildningen.

I samband med intervjuerna framkom att Jönköpings kommun har ett särskilt system där individer kan rapportera klagomål. Dessa klagomål registreras som inkomna ärenden och diarieförs. Det framkom även att det är möjligt att rapportera in klagomål direkt till vuxenutbildningsenheten.

Från och med 2014 har betygsättande lärare och annan personal hos utbildningsanordnarna användarbehörighet till kommunens elevregistreringssystem. De ser elevernas individuella studieplaner med samtliga nuvarande och avslutade kurser samt eventuella anteckningar som gjorts av vuxenutbildningsenhetens studie- och yrkesvägledare. I de fall lärarna önskar mer information sker en dialog med studie- och yrkesvägledaren. Samtliga betygsättande lärare kan sätta betyg i kommunens betygssystem Procapita.

Bedömning

Vi noterar att årshjulet utgör en god struktur för uppföljning och utvärdering. Samtidigt innefattar årshjulet en stor mängd uppföljningsåtgärder, vilket ställer höga krav på

vuxenutbildningsenhetens administration. Exempelvis medför utbildningsanordnarnas olika rapportstrukturer för de årliga analyserna en ökad administrativ beläggning när vuxenutbildningsenheten ska sammanställa resultaten. Det finns en risk att sådan administration blir kostsam i relation till vuxenutbildningsenhetens storlek. Det är av vikt att årshjulet ses som ett verktyg för att uppnå verksamhetsmål och inte ett verksamhetsmål i sig.

Vi noterar att en iakttagelse avseende verksamhetssystem gjordes i Deloittes granskning av måluppfyllelse inom vuxenutbildningen år 2013, med rekommendation till nämnden att överväga att skapa ett gemensamt administrativt system. Vi noterar att det sedan år 2014 finns möjligheter för utbildningsanordnarna att ta del av information i kommunens verksamhetssystem samt att mata in egen betygsinformation i systemet. Vår bedömning är att nämnden vidtagit tillfredställande åtgärder till följd av 2013 års rekommendation.

Rekommendationer

Utbildnings och arbetsmarknadsnämnden rekommenderas effektivisera sitt uppföljnings- och utvärderingssystem.

Vad styr utbudet av vilka kurser som erbjuds inom den kommunala vuxenutbildningen?

Utbudet av kurser inom den kommunala vuxenutbildningen fastställs av vuxenutbildningsenheten och utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden. Rektorerne ansvarar för att behovsanalyser genomförs inom respektive verksamhetsområde.

När upphandling av utbildningsleverantör ska påbörjas samtalar vuxenutbildningsenheten med både Region Jönköpings län och lokala branscher i syfte att fastställa vilka tjänster som kan komma att behövas under avtalsperioden (vanligtvis fyra år). Även utbildningsanordnarna har kontakt med branscherna genom särskilda bransch- eller programråd.

Grundkravet för att en utbildning ska erbjudas är att det finns en tydlig efterfrågan, samt att det finns sökande till utbildningen. I vissa fall då en större utbildning planeras genomför vuxenutbildningsenheten marknadsundersökningar för att bilda en uppfattning om hur många potentiella sökande det finns på marknaden.

I samband med intervjuerna framkom att statsbidragen för kommunal vuxenutbildning är en kritisk faktor i utformningen av kursutbud. Vuxenutbildningsenheten vet inte på förhand om de kommer tilldelas statsbidrag för sina utbildningar, vilket innebär att en planerad utbildning kan behöva ställas in om statsbidrag ej erhålls.

År 2016 lämnade Skolverket statsbidrag på 45 000 kr per årsstudieplats. För nationella kurser inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och särskild utbildning för

vuxna på gymnasial nivå lämnades statsbidrag för en årsstudieplats som motsvarar 1 300 verksamhetspoäng. För orienteringskurser och individuella kurser lämnades statsbidrag för högst 200 verksamhetspoäng för en och samma elev, även om eleven deltog i flera sådana kurser.

Jönköpings kommuns vuxenutbildningsenhet tilldelades totalt 5 mkr i statsbidrag år 2015, 16,7 mkr år 2016 och 14 mkr år 2017. Statsbidraget betalas ut kvartalsvis.

Bedömning

Vår bedömning är att kommunen har goda möjligheter att styra kursutbudet inom vuxenutbildningen genom de kravspecifikationer som ställs när utbildningsanordnarna upphandlas. Vi bedömer vidare att kommunen genom marknadsundersökningar och samverkan med regionen och utbildningsanordnarna lever upp till kravet om efterfrågestyrt kursutbud.

Vi noterar att statsbidragen varierat kraftigt i storlek mellan åren. Vidare noterar vi att regelverket för att söka statsbidrag har varierat och att nya regler infördes inför år 2017.

Hur sker arbetet med rekrytering av elever till vuxenutbildningen?

I utbildningsanordnarnas uppdrag ingår rekrytering av elever till utbildningarna genom marknadsföring. All marknadsföring ska dock stämmas av med kommunen innan den påbörjas.

Vuxenutbildningsenheten sköter själva antagningsprocessen till utbildningsanordnarnas kurser.

Rekryteringsarbetet till vuxenutbildningen är omfattande och medför en stor mängd administration. Exempelvis genomförde en enskild utbildningsanordnare totalt 4 900 kurser under år 2016. Varje elev hos den anordnaren läser i genomsnitt två kurser, vilket innebär att ungefär 2 450 elever rekryterades under året.

I samband med intervjuerna framkom att vissa utbildningsplatser är mer svårrekryterade i Jönköping än i liknande kommuner. Som exempel angavs att det är särskilt svårt att rekrytera till väktarutbildning i Jönköping då det finns möjligheter att ta väktarliknande jobb utan krav på utbildning (fast med motsvarande lön) i vissa av kommunens industriområden.

Rekrytering till SFI görs i samband med att en nyanländ blivit folkbokförd i kommunen. När individen fått sitt personnummer skickas en obligatorisk anmälningsblankett för individen till SFI. Individerna delas in i olika utbildningsspår efter studievana (antal år i skola). Därefter görs en kartläggning av varje individ på SFI-skolan i syfte att fastställa faktisk språk- och utbildningsnivå. Utifrån denna kartläggning delas eleverna sedan in i utbildningsgrupper.

Andelen av Jönköpings invånare som deltar i vuxenutbildningen har ökat över tiden. Tabell 6-8 nedan sammanställer deltagandet i Jönköpings vuxenutbildning på under perioden 2012-2016.

Tabell 6. Andel invånare som deltagit i Komvux på grundnivå (%)

	2012	2013	2014	2015	2016
Jönköping	0,22	0,24	0,29	0,41	0,36
Likn. kommuner	0,51	0,53	0,54	0,59	0,64
Riket	0,36	0,35	0,39	0,40	0,42

Källa: Vuxenutbildningsenheten

Tabell 7. Andel invånare som deltagit i Komvux på gymnasienivå (%)

	2012	2013	2014	2015	2016
Jönköping	1,50	1,68	1,66	1,95	2,16
Likn. kommuner	1,93	1,96	2,08	1,97	1,99
Riket	1,63	1,68	1,83	1,78	1,79

Källa: Vuxenutbildningsenheten

Tabell 8. Andel invånare som deltagit i SFI

	2012	2013	2014	2015	2016
Jönköping	0,79	0,99	1,24	1,46	1,58
Likn. kommuner	1,46	1,50	1,60	1,75	1,87
Riket	1,13	1,18	1,27	1,40	1,50

Källa: Vuxenutbildningsenheten

Kommunen har upprättat olika villkor för betalning av utbildningstjänsterna med de olika utbildningsanordnarna. Vissa utbildningsanordnare tar betalt per genomförd poäng och elev. Dessa anordnare tar betalt även om eleven erhåller underkänt betyg eller avbryter sina studier. Andra utbildningsanordnare tar betalt per timme och elev.

Till skillnad från övriga skolformer inom vuxenutbildningen anslagsdebiteras den särskilda utbildningen för vuxna utifrån behov. För Lärvox har ett specifikt ersättningsbelopp på 3,4 mkr per år fastställts i avtalet, beräknat på 110 årselever. Vi noterar att avtalet tecknades i augusti 2012. Under intervjuerna framkom att den ekonomiska ersättningen inte förändrats i någon väsentlighet sedan dess.

Bedömning

Kommunen bedriver rekryteringsarbetet till vuxenutbildningen i samverkan med utbildningsanordnarna. Vår bedömning är att rekryteringsarbetet sker på ett tillfredställande sätt.

Vi noterar att vissa utbildningsplatser är svårrekryterade, men att de bakomliggande orsakerna utgörs av marknadsfaktorer som vuxenutbildningsenheten och utbildningsanordnarna inte råder över.

Jönköpings deltagande i vuxenutbildning på grundnivå är lägre än i liknande kommuner och riket. Deltagandet i vuxenutbildning på grundnivå, gymnasienivå samt SFI har ökat i Jönköping såväl som liknande kommuner och riket i stort under perioden 2012-2016. Vi noterar att andelen invånare som deltar i utbildning på gymnasial nivå och SFI har ökat väsentligt mer i Jönköping än i liknande kommuner och riket.

Vår bedömning är att det ökande deltagandet indikerar ett ökat behov av vuxenutbildning.

Hur sker samverkan med Arbetsförmedlingen och näringslivet?

Vuxenutbildningsenheten samarbetar med Arbetsförmedlingen bl. a. genom Vägledningscentrum. Vägledningscentrum har öppet tre timmar per dag måndag till torsdag och erbjuder följande tjänster:

- vägledning inför studie- och yrkesval
- information om hur gymnasieexamen/slutbetyg uppnås genom kommunal vuxenutbildning
- hjälp med dokumentation inför validering
- information om studieekonomi
- ansöknings- och informationsmaterial till högskola, KY-utbildningar mm.

Vägledningsscentrum är förlagt i Arbetsförmedlingens lokaler i centrala Jönköping. På Vägledningsscentrum arbetar sex studie- och yrkesvägledare med olika ansvarsområden, samt en samordnare för SFI-utbildningar.

I samband med intervjuerna framhölls att vuxenutbildningsenhetens samverkan med Arbetsförmedlingen har förbättrats sedan den granskning av vuxenutbildningen i Jönköpings kommun som Deloitte genomförde år 2013. Bland annat använder vuxenutbildningsenheten prognoser från Arbetsförmedlingen kring vilka jobb som är eftertraktade på marknaden och vilka typer av tjänster som förväntas behöva tillsättas.

Vidare framhölls att det idag finns en omfattande samverkan mellan vuxenutbildningsenheten, socialförvaltningen, arbetsmarknadsavdelningen och Arbetsförmedlingen.

Vuxenutbildningsenheten uppgav sig lägga särskild vikt vid att

det finns nuvarande eller framtida arbetsmarknadsbehov för de utbildningar som startas.

Vuxenutbildningsenheten samråder regelbundet med branschorganisationer och företag via programråd och ledningsgrupper kring hur utbildningar bedrivs och vilka nya utbildningar som ska startas utifrån branschernas anställningsbehov och kompetenskrav.

Bedömning

Vår bedömning är att vuxenutbildningsenheten bedriver ett tillfredställande samverkan med Arbetsförmedlingen genom samarbetet kring Vägledningscentrum.

Det finns enligt vår uppfattning möjligt för vuxenutbildningsenheten att vidareutveckla och stärka samverkan med näringslivet ytterligare.

Rekommendationer

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden rekommenderas undersöka vilka möjligheter som finns för att fortsätta utveckla och stärka samverkan mellan vuxenutbildningsenheten och näringslivet.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte provides audit, consulting, financial advisory, risk management, tax and related services to public and private clients spanning multiple industries. Deloitte serves four out of five Fortune Global 500® companies through a globally connected network of member firms in more than 150 countries bringing world-class capabilities, insights, and high-quality service to address clients' most complex business challenges. To learn more about how Deloitte's approximately 225,000 professionals make an impact that matters, please connect with us on [LinkedIn](#) or [Twitter](#).

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the "Deloitte network") is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.